

Tuletõrje Teated

Üleriiklise
Tuletõrjeliidu
väljaanne.

Kiivrid

Kiivrid

tuletõrjulatele. Kodumaa töö, nägu-
samad ja vastupidavamad kui välja-
maa töö, suures valikus alati saada-
— — val Liidu ladus. — —

TALLINN, PIKK TÄN. Nr. 43.

Kiivrid

Kiivrid

Varandused ja väärtused ei tekki üle öö, vaid
nende seotamine nõuab aastaid ja aastakümneid.
Just see asjaolu kohustab varanduste omanikke
neid ootamata õnnetuste vastu kindlustama.

Seda toimetate kõige soodsamatel tingimistel

Eesti omavalitsuste kinnitusseltsis

„OMA“

kus igasugu liikumata ja liikuva varanduse kinnitusi

tuleõnnetuste vastu

igasuguses väärtuses kindla vastutuse all teostatakse.

Rinnitusele antud riisikod kinnitatakse edasi suure-
mates väljamaa seltsides.

Rinnitusseltsi, kui omavalitsuste ettevõtte tegevusest
saadud tulu läheb omavalitsuste kaudu rahvale tagasi.

Seltsi juhatus Tartus, Riia t. 41, omas majas kõnetr. 3—44 ja 5—62.

Peaagentuur: Tallinn, Harju tänav 48, kõnetraat 18—58.

Agendid kõigil pool.

Agendid kõigil pool.

TULETÖRJE TEATED

Kuukiri.

Toimetus ja talitus Tallinnas, Pikk t. nr. 43.

Tel. 579. Äritunnid k. 1/29 h. — k. 4 p. l.

Address igasugustele saadetistele: Tallinna, Pikk t. 43, Kuukiri „Tuletõrje Teated“.

Tellimishind: aastatellijaile, kes tellimishinna ette tasuvad 1 kr., teistele 1 kr. 20 senti.

Vastutav toimetaja A. Pirker.

Väljaandja: Üleriikline Tuletõrjeliit.

Kuulutuste hind (krooni).

	1 lhk.	1/2 lhk.	1/4 lhk.	1/8 lhk.
Kaane väliskülj ja teksti keskel	45	23	12	6
Kaane sisekülgedel	37	19	10	5
Teksti järele . . .	30	15	8	4

Hinnaalandus kuulutuse ilmumisel järjest 3—5 korda 5%
6—11 korda 15%, ja 12 korda 25%.

Nr. 3 (62).

MÄRTS 1930.

8. aastakäik.

Sisu: Tulekaitsest koduses majapidamises. — Tuletõrjes valitsegu eeskujuline kord. — Tuletõrje puhkekodu. — Tulekahjude arv suurenes Eestis 1929 a. — Kaasikaitse jne. jne.

Tulekaitsest koduses majapidamises.

Kodune majapidamine on ka teatud mõttes äriiline ettevõtte ja kannatab samuti nagu iga teinegi ettevõtte tulehädadohu all. Igas koduses majapidamises tuleb mõelda tulekaitse ja tuletõrje peale. Nagu igal pool, nii tuleb ka koduses majapidamises tarvitusele võtta ettevaatuse abinõusid ja kaitse abinõusid. Tuleb hoolitseda et tuli ei pääseks lahti — kurja tegema ja kui tuli siiski kuidagi on läinud lahti — et siis võimalik oleks teda kiiresti kustutada.

Koduses tulekaitses on tähtsamaks ettevaatuse abinõuks puhtus ja kord ning kõigi majaanikkude kasvatamine — et nad tulega käiks ümber ettevaatlikult. Seal, kus on palju tolmu, prügi ja jätteid, leiab ka tuli omale rikkalikku toitu. Kus aga valitseb kord ja puhtus, seal leiab ka hõlpsasti abinõusid tule kustutamiseks. Väljapääsu teed, trepid ja koridorid olgu vabad hädaohu korral.

Esimene käsk koduses tulekaitses on ettevaatus. Lahtise tulega ja tikkudega ei tohi kunagi mängida. Ärge andke laste kätte tuletikke. Kui palju suuri õnnetusi on juhtunud laste läbi, kes mängisid tikkudega. Tuletikud, tselluloid asjad, priimused ja petroleumi lambid olgu niisugusel kohal, kust lap-

sed neid ei saa kätte. Lambi täitmine petroleumiga sündigu päevavalgel. Tulealgatuseks ärgu kunagi tarvitatu bensiini ehk petroleumi. Tuliseid süsi ei või lahtise kühvliga ühest kohast teise viia. Tuhka ärgu hoitagu puust ehk papist kastides, vaid selleks olgu plekk nõu raud jalgadega. Tuha ja süte alalhoidmiseks pole pööninguruum õige koht. Pesu ja riideid ei tohi tule lähedale kuivama riputada. Samuti olgu puud, pühkmed ja jätted ahju ning pliida suu eest kaugemal. Kõik tööd ja toimetused, kus tarvitusel bensiin, tehtagu ainult päevavalgel, kuid mitte kunagi põleva ahju ehk lahtise tule läheduses. Pööningule ei tohi minna lahtise tulega. Korstna ümber ei tohi seista niisugused asjad, mis hõlpsasti võtavad tuld. Juhtub mingi tuld võttev vedelik nagu bensiin, püritus või petroleum maha rappuma, siis ärge südake seda vedeliku plekki põrandal põlema, vaid võimalikul korral raputage sinna liiva ehk tuhka peale. Kui on olemas kaasi sisseseade, siis ärge unustage kinnikeeramast kraanisid.

Elektri majapidamise aparaatide, nagu triikraua, elektrikeetja või tolmuimeja tarvitamisel, keerake töö lõpul tingimata elekter välja. Tuleb hoolega järelvaadata kas plekk, ahju ning pliida

ukse ees on korras. Pragusid ja augukesi suitsu lõõrides ei tohi kunagi kinnitoppida paberi- või kaltsutükkidega, samuti ei tohi korstna jala ehk ahju lõõridesse taguda naelu ega konksusid. Elektri sisseseadet parandagu ainult asjatundja, samuti ei maksa omal vahetada elektri korke ja kaitseid, seda tehku asjatundja. Raadio antenni ülesseadmisel küsi nõu asjatundjalt.

Õhtul magama minnes seadige oma riided korralikult tooli peale, et oleks võimalik riietuda ruttu ja tarbekorral ka pimedas. Voodi- ja laudlinad olgu terved, häda korral võib neid kokkusidudes tarvitada, kui päästeabinõusid. Igatahes tutvunegu majaanikud pääsemise võimalustega hädaohu korral, samuti olgu teada, kust tulekahju korral kõige rutem saab väljakutsuda tuletõrjet. Linnades on paljudes kohtades tulekahjust teatamise kohad. Igas majas olgu igal elanikul teada, kus asub kõige lähem tulekahjust teatamise koht. Kui on telefon käepärast, siis kõlistage kohe „pripsimajja“ ja öelge tuletõrjele õige ja selge aadress. Tuletõrjet oodates oldagu valmis, et tuletõrjet viibimata juhtida tulekahju kohale. Kui tuletõrje väljakutsutud, siis ärge seiske tegevuseta, vaid võtke tarvitusele kõik käepärast olevad tulekustutus abinõud. Tuld on kõige hõlpsam kustutada alguses. Iga viivitatud sekundi jooksul võib väike tuli suureks paisuda. Tuld kustutades peetagu meeles, et kustutamiseks tuleb alustada alt, tulepessa juurest. Läheb korda tuld ennem tuletõrje kohale jõudmist kustutada, siis näidatagu ikkagi tuletõrjajale tulle kohta, et nemad kui asjatundjad võiksid veenduda, et tuli tõesti on kustu-

nud ja möödunud hädaoht. Sagedasti juhtub et kustutatud tuli lööb leegitsema uuesti.

Kodusel majapidamises on kõõk tuletõrje depoo. Loomulikult peavad siin kõik asjad korralikult ära pandud olema. Iga asi olgu omal kohal. Õhtul enne magamaminekut täidetagu panged ja vannid veega. Tulehädahoju korral on õnnetum lugu, kui pole käepärast vett. Kruusi täis vett tulealguses tulepessa pihta visatult võib päästa suurest tulekahjust. Kui tule peale visatakse ämbriga vett, siis mitte korraga terve ämbri täis, vaid osa kaupa, vett ärgu juhitud tuleleegi peale, vaid sinna kohta kus põleb. Väga hea abinõu tulekustutamisel on põranda harja ehk luua ümber mähitud märg riidekalts. Sellepärast tuleb ka hoolitseda, et harjad ja luud oleks korralikult teatud kohal. Tulekustutus abinõudeks on ka liiv ja tuhk, iseäranis, kui plahvatab põlema bensiin või petroleum, neid ei saa kustutada veega, küll aga tuha ja liivaga. Juhtub inimesel piirituse ehk bensiini plahvatusel riided põlema hakkama, siis tõmmatagu ta viibimata põrandale maha ja rullitagu üle selja; põlevate riietega ei tohi ära jooksta, sest jooksmisel hakkavad need veel rohkem põlema. Põlevale inimesele on kasulik ümber mässida mõni tekk või lina, see lämmatab tule.

Tule hädaohu korral ärge kaotage pead, nagu see kahjuks tegelikult sagedasti ette tuleb.

Kui kodus on mingisugune mehhaaniline tulekustutus abinõu, kas tooberprips või Minimax siis hoolitsetagu, et see alati korras ja tarvitamiseks valmis oleks.

Tuletõrje valve „Estonia“ kontsertsali jääb.

„Estonia“ selts soovis, et kontsertsaalis saaks alaline tuletõrje sundvalve kaotatud, sest see tegevat seltsile kulu, kuna aga tulehädahoht on seal väikene.

Tallinna vabatahtlik tuletõrje ühing asub aga teisel seisukohal ja leiab alalise valve paratamatu. Linnavalitsus ühines selle seisukohaga.

Jälle üks näide, kuidas püütakse kokku hoida seal, kus seda ei tohiks. Tuleõnnetus võib juhtuda ka seal, kus seda kõige vähem on karta. On küllalt juhtumisi teatrite ja kontsertsaalide põlemisega, mis lõppesid väga kurvalt. Parem karta kui kahjatseda.

Tuletõrjes valitsegu eeskujulik kord.

Tuletõrjujad on vabatahtlikult oma peale võtnud tähtsa ja kõrge kohustuse: aidata oma ligemisi hädas, päästa nende varandust ja elu, hoolimata enda elust ja tervisest. Tuletõrje põhimõte on: Tegutseda ligemise kasuks ja Jumala auks, üks kõigi eest ja kõik ühe eest. See moraalne põhimõte ja tuletõrje kõrge eesmärk kohustavad iga üksikut tuletõrjujat ja kõiki kokku, pidama korda, nii hästi oma isiklikes ülespidamises, kui ka ühingu tegevuses. Tuletõrje peab oma eeskujuliku korraga ja soliidisusega võitma kaaskodanikkude ja seltskonna lugupidamise. Sellepärast tuleb hoiduda kõigi sarnaste väärnähtuste eest, mis rikuvad lugupidamist tuletõrje vastu ja ei ole kooskõlas tuletõrje ausa ja kõrge ülesande täitmisega.

Tuletõrje ühingud pidage alati meeles, oma kõrgeid põhimõtteid ja eesmärke.

Kuidas käib see aga tuletõrje põhimõtete ja eesmärgiga kokku, kui näiteks üks piiriäärne tuletõrje ühing saab valitsuselt abiraha priisi ostmiseks, aga tarvitab selle raha aastapäeva piduloomingu korraldamiseks. Samas ühingu otsustatakse kõigepealt muretseda lipp — aga mitte priis. Lipuga ja joominguga ei saa kustutada tuld.

Ehk jälle kusagil teises kohas on tuletõrje ühingul õllepood. Seal on viinamüük ja joomine keelatud, kuid salaja antakse napsi igale mehele ja oma meeste seas käib viinapudel vabalt ringi, nagu oleks see harilik asi. Tuletõrje kohus on hoolitseda, et seaduseid ja määruseid täidetakse ja kõigepealt ühingus eneses ja ühingu asutustes.

Paar nädalat tagasi ilmus ajalehtedes ühe protsessi kirjeldus. Protsess oli alguse saanud „Tuletõrje kodus“. Ajalehe kirjelduses nimetati seda „tuletõrje kodu“ kahtlaseks kohaks ja kirjelduse järel otsustades on see väljendus päris õige. Kas pole see kahtlane koht, kus inimeselt sarnasel viisil raha välja pigistatakse ja kus „juhatuse tubades“ pannakse toime orjaga, mille tagajärjeks on kohtu- ja protsess. Tuletõrjujad peaksid hoolitsema selle eest, et asutust mida kutsutakse „Tuletõrje koduks“ keegi ei saaks nimetada kahtlaseks kohaks. Igas tuletõrje asutuses valitsegu eeskujulik kord.

Tuletõrjujad pidage kalliks oma põhimõtteid ja eesmärke, lehvigu teie lipp alati puhtalt ja rüvetamatult ja võitku kaaskodanikkude lugupidamist.

Tuletõrje puhkekodu.

Tuletõrje Liidu ringkonnas on mõte tekkinud tuletõrje puhkekodu asutada, kus puhkust vajavad tuletõrjujad võiksid suvel kui ka talvel oma tööst välja puhata ja tervist kosutada. Niisugused puhkekodud on olemas mitmesugustel asutustel ja kutseühingutel. Tuletõrjujad, kes ilma tasuta riigi ja rahva varandust kaitsevad ja seal juures sagedasti oma tervist ohverdavad, peaksid ka võimalust leidma oma tervist kusagil pool korda seada. Omas kodus ei ole see igapäevane võimalik ja seepärast tuleks see mõte kaalumisele võtta.

Ühes suuremas suvituskohas on seks otstarbekas kohane hoone leitud, mis puhkekodu sisseseadmiseks suuri

kulusid ei nõua, kuid ikkagi kulusid tekitab.

Mis puutub tarvilise kapitali saamisenesse, siis võiks ehk seda saada. Kui Liit põhimõtteliselt nõus on puhkekodu avama, siis võiks Liidu juhatus luba paluda üleriiklist rahalist loteriid korraldada ja loodetavasti Riigivalitsus seda ka lubab. Tuletõrje töötab igal pool meie riigi osades ja temal on kindlasti võimalus olemas oma loterii piletilisi kiires korras ära müüa. See küsimus tuleks tõsiselt kaalumisele võtta, praegu on juhatus olemas, hädal tingimistel puhkekodu jaoks asupaika leida.

Tulekahjude arv suurenes Eestis 1929 a.

Riigi statistika keskbüroo poolt politsei andmete põhjal valmistatud kokkuvõtte tulekahjudest 1929 a. kohta näitab tulekahjude arvu suurt tõusu. Üldse on 1929. a. juhtunud 1045 tulekahju, neist kustutati alguses, ilma et tuli oleks kahju sünnitanud 101 tulekahju, kuna aga 944 tulekahju sünnitasid kahju, mis kogusummas on 3.202.125 krooni. Võrdluseks toome eelmiste aastate arvud:

1926 a.	955 tulekahju	3.068.000 kr. kahju		
1927 "	899 "	2.774.000 " "		
1928 "	779 "	2.294.000 " "		
1929 "	1045 "	3.202.125 " "		

Seega on läinud aastal tule läbi ligi miljon krooni rohkem kahju saadud, kui eelmisel aastal. Tulekahjude arv on tõusnud 266 tulekahju võrra.

Maakondade järele oli läinud aastal tulekahjusid, maal:

	Tulekahjude arv	Kahju summa kroonides
Tartumaa	111	418.433
Järva	40	325.953
Võru	77	222.075
Harju	66	206.647
Pärnu	92	199.524
Viljandi	57	183.260
Petseri	193	175.780
Lääne	46	163.147
Viru	87	120.717
Valga	34	94.391
Saare	23	39.726

Kokku: 826 tulek. 2.149.653 kr.

Linnades:

	Tulekahjude arv	Kahju summa kroonides
Harjumaal	106	550.562
Viru	33	294.466
Tartu	33	103.578
Pärnu	17	44.909
Viljandi	8	23.914
Petseri	3	13.685
Võru	3	8.930
Järva	3	6.526
Valga	9	5.472
Saare	4	430

Kokku: 219 tulek. 1.052.472 kr.

Ainuke linn kus läinud aastal tulekahju ei juhtunud on Haapsalu.

Järgnev tabel annab võrdlus-üle-vaate tulekahjude üldarvust ja kahju summadest 1927, 1928 ja 1929 a. Igasse summasse on kokku võetud nii maakonna linnade kui ka maa vastavad arvud.

	Tulekahjude arv.			Kahju summa kroonides.		
	1927.	1928.	1929.	1927.	1928.	1929.
Harju	131	131	172	460.000	748.576	757.209
Tartu	143	93	144	570.000	315.905	522.011
Viru	113	69	120	302.000	125.585	415.183
Järva	50	39	43	185.000	143.017	322.479
Pärnu	112	76	109	520.000	241.782	244.433
Võru	56	60	80	110.000	143.073	231.005
Viljandi	61	69	65	255.000	150.389	207.174
Petseri	119	135	196	145.000	166.955	189.465
Lääne	54	40	46	100.000	153.077	163.147
Valga	32	36	43	85.000	40.959	99.863
Saare	25	31	27	145.000	166,955	40.156

Nagu tabelist näha on tulekahjude arvu poolest Petserimaa esimesel kohal, kuid kahju suuruse poolest seisab esimesel kohal Harjumaa.

Tule läbi saadud kahju on igal pool suurenenud, ainuke maa, kus kahju summa vähenenud, on Saaremaa.

Tulekahjude arv on ka väljamaal kasvanud, nii on Saksamaa möödunud aastal tulekahjude läbi raskesti kannatada saanud, rohkem kui ialgi enne. 141 miljon saksa marga väärtuses on varandusi põlenud ja 1400 inimest oma elu tules kaotanud. Milles seisavad selle kohutava kahjuarve põhjused? Statistiliste andmete kaudu on meil teada, et 80% tulekahjudest tekkivad hooletumalt tulega ümberkäimise tõttu, kuid viimasel ajal on kasvanud ka spekulatiivsete tulekahjude arv. Põlevad muu seas saeveskid ja vabrikud, kes oma tarvituse aja üle elanud, kui ka teised hooned mis üle oma hinna kinnitatud. Loodetakse tule läbi oma varanduslist seisukorda parandada, kuid eksitakse rängasti.

Niisuguste õnnetuste ärahoidmiseks peaksid tuletõrjed ja tulekinnitusseltsid ühisel nõul abi otsima. Möödunud

aastal korraldades tuletõrje võistlusi ja tuletõrjeabinõude näitust Tallinnas, pööras Tuletõrje Liidu juhatus palvega kinnitusseltside keskkorralduste poole, osavõtta Liidu korraldustest, kuid kinnitusseltsid jäid eemale. Nüüd on möödunud aasta tulemused selgunud ja need hirmuäratavad andmed näitavad, et nii edasi minna ei tohi. Meie peame midagi ettevõtma, tulekahjude arvu vähendamiseks. Tuletõrje Liidu juhatus kavatses lähemal ajal tuletõnnetuste ärahoidmiseks ühist nõupidamist ja ühist koostöötamist korraldada tulekinnitusseltside esitajatega, kasutades nende kogemusi ja loodab, et see ühistöö kannab head vilja.

Eeskuju võiksime võtta Saksamaalt, kus tuletõnnetuste ärahoidmiseks korraldatakse 27. aprillist 4. maini s. a. „tulekaitse nädal“. Sellest korraldusest võtavad osa riigi asutused, majandus- ja tööstus ettevõtted, kirik ja kool, tuletõrjed ja kinnitusseltsid. Aru on saadud, et seaduse karmide trahvidega palju teha ei ole ja seepärast tuleb seltskonna poole pöörata. Ainult sel teel on võimalik tuletõnnetuste arvu vähendada.

Kaasikaitse.

20. mail 1928 a. olid kõikide lehtede veerud täidetud sõnumiga kohutavast Hamburgi fosgeeni õnnetusest, kus sai 200 inimest surma või vigastada. Ainult viis päeva varem oli Clevelandi haigemajas Ameerikas plahvatuslik röntgeni filmi ladu põlemine, mis nõudis 128 surmaohvrit. Üldiselt näitas see, kui võimetu on inimene vallalepääsenud keemiliste jõudude vastu. Sarnased põrutavad sündmused vaibuvad aga pea unustusse. Peaaegu tahab aga näida, et need mõlemad katastroofoid moodustavad erandid ja on asjaomaseid ringkondi virgutanud. Seisab ju kaasikaitse igal pool kõne all. Kuna on juba varemalt mäeasjanduses ja kutseliste tuletõrjujate keskel sellele erialale täkk aega tähelepanu pühendatud, siis nõuavad ka üld-huvivid, et vabatahtlikud tuletõrjujad, politsei ja sanitaartenijad peavad sellega tutvunema. Saksamaal Hamburgis ja Wilhelms-

burgis oli sanitaarkolonniidel, mis varustati suure rutuga Berliinist toodud kaasi maskidega, silmapaistev osa rusude alla maetud õnnetute päästmisel. Mõnigi juht on ka seda sõnumit lugedes endalt põksuva südamega küsinud, kuidas oleksin võinud mina kaasikaitse ja kaasikaitse väljaõppe tänapäevase seisukorra juures oma lentsalka avitada, kui sarnane õnnetus oleks minu piirkonnas juhtunud. Kui palju päästajaid oleks olnud tegevusetule olekule määratud. Sellepärast rõõmustavaks nähtuseks on huvi, mida on need viimased õnnetused äratanud. Suure hooaga edeneva keemilise tööstuse juures ei jää sarnased õnnetused kunagi tulemata. Vabatahtlikud tuletõrjujad, politsei ja Punanerist peavad sellega arvestama ning olema kaitstud mürgiste kaaside vastu ja tundma hästi kaasikaitse tähtsamaid põhijooni. Et hästi olla mürgiste kaaside vastu kaitstud,

on esimeseks nõudeks, et peab mürgiseid kaase õieti tundma.

Suurem osa õnnetusi mürgistest kaasidest tuleb valgustuskaaside sissehingamise tõttu. Viimasel ajal on kaastarvitamine väga laialiseks muutunud. Teda tarvitatakse keetmiseks, valgustamiseks, kaasipressraudadele, kaasihjudele jne. Vead armatuuris on sagedasti põhjuseks, miks tekivad paljud õnnetused. Valgustuskaasil on see hea külg, et tema väljatungimist tuntakse kohe tema lõhnast. Ruumi, kus on tunda valgustuskaasi lõhna ei tohi astuda kunagi tulega (ka suitsu ega piibuga). Sarnasel juhusel tuleb kohe võtta ette tuulutamine. Aknad tulevad lahti teha, kaasikraanid kinni keerata ja isikud hädaohutusse ruumi kanda.

Kui valgustuskaas mitte täiesti ära ei põle tekib hädaohtlik süsioksiid. Süsioksiid on sarnane kaas, mida ei saa tunda meeltega. Ta on värvita, lõhnata ja maitseta. Selles peitubki tema pea hädaoht. Kui on olemas õhus süsioksiidi ainult 0,5 prots. ja selles õhus pool tundi viibida, siis toob see surma.

Tööstustes moodsate valmistusviiside juures kannatab tööliste tervis vähemal määral. Järjest mõjuvad mürgised kaasid ja aurud hingamisorgaanidele. Esimesel kohal seisab siin keemiatööstus, kus hapete, kunstväetiste, õlide, seepide, värvide, kummisajade ja paljude teiste ainete valmistamisel tekivad mürgised kaasid. Siis järgnevad keemilised laboratooriumid, salpeeterhappe ja lubjasalpeetrivabrikud ning metüülalkoholi tööstused. Hädaohud ähvardavad ka värvipritsimisel, vedurite ja vagunite ehitamisel värvaine udu ja lahund vahendite aurude tõttu; mineraalõli mootorite juures süsioksiid-kaasi tõttu; peitsimisel väävelhappe läbi, kivitolmu tõttu kaevandustes, murdudes, kaevudes, kateldes ja suurtes nõudes, kust ka õhk raskete hingamiseks kõlbmatute kaaside poolt väljatõrjutud. Klaasi ja keraamilistes tööstustes toovad mürgiste ainete töötlemises sulatis- jahutis ja klasuurimisahjudes tuntavad hädaohud endaga kaasa. Hooletuse läbi võivad tekkida veskites ja teistes sellelaadilistes ettevõtetes õnnetused süsi- või väävliahappe tõttu, söödikloomade hävitamisel.

Parkimistöökodades tekib suurtes parktünnidest peale tühjendamist süsioksiid. Desinfektsioon otstarbeks tarvitatakse kloorikaasi. Joogi- ja vannivee kloorimisel võivad rikked kloorimisaparaadi juures mürgitusi esile kutsuda. Külmetusmajades juhtuvad õnnetused kaaside tõttu sagedasti. Tapa-majades ja meiereides tekivad külmetusmasina läbilaskvuse tõttu ammoniaki voolamised. Keemiliste vabrikute, rohukaupluste ja apteekide põlemistel tekivad igalaadi kaasid. Filmi põlemisel tekib lämmastikkaas. Keldrite põlemisel tekivad väävliahapped ja aurud.

Selle järele kui oleme loetlenud mõned ettevõtted, kus tuleõrjel, politseil ja Punaselristil tuleb mürgiste kaasidega kokkupuutuda, mis küll mitte alati surma ei too, kuid võivad siiski raskeid tervislikke rikkeid kaasa tuua, juhime tähelepanu ka uuemaaja hingamiskaitse abinõudele.

On olemas kolm hingamiskaitse abinõude põhitüüpi: 1. ringhingamiskaitse, 2. puhtaõhu hingamiskaitse ja 3. filterhingamiskaitse.

Ringhingamiskaitse töötab kokkupressitud hapniku abil Redutseerventiili kaudu jõuab hapnik terrasilindrist hingamisvoolikusse. Väljahingatud õhu puhastamine sünnib puhastamispadrunis. Selles kaalipadrunis vabastatakse õhk süsihapukaasist ja siis voolab ta jälle kopsudesse. Sel ringhingamiskaitsele on see paremus, et ta on välisõhust rippumatu ja seda võib seal tarvitada, kus välisõhul hapnik puudub.

Puhta õhu hingamiskaitse juures saab kaitsetorbikusse niiskuseta ruumist puhast õhku või surutakse see talle puhkpõie abil väljast. Selle hingamiskaitse tegevusraadius on piiratud, sest see on olemas juuresaate vooliku pikkusest.

Keemiline sõda ilmasõjas sundis sõdivaid riike kaasikaitse abinõusid valmistama. Vastavalt kogemustele lõi kaasikaitse tööstus kaasikaitse maski või lihtsalt kaasimaski, mis on oma otstarbele väga hea ja ainult vähekoormab oma kandjat. Selle filterhingamiskaitse printsiip seisab selles, et mürgitatud õhk läheb avausse, kus õhk mürgist puhastatakse. Et aga filterhingamiskaitse ainult mürkaineid eemaldavad, kuid mitte hapnikku ei

anna pole need sel juhusel kõlbulikud kui puudub hapnik. Vanade sõjaväe kaasimaskide kõrval on aga uutel tööstuskaasimaskidel suurem tehniline paremus. Uuematel kaasitorbikutel on

see paremus, et neil on suurem nägemis väli ja puhtad silma klaasid. Tuletõrje otstarbeks on kaasitorbikud varustatud eriliste padrunitega; iga kaasi jaoks eri padrun.

Tartu värnitsa vabrik tules.

Neljapäeval, 14. veebruaril, pärast lõunat, kella kolme paiku pääsis tuli lahti Tartus, Vaksali tänaval asuvas „Esimeses Tartu värnitsa fabri-

ei suuda üksinda tulest jagu saada, sellepärast anti üldine häire. Vabatahtlikud ruttasid viibimata appi, esimestena olid kohal ronijad omal autol.

Tartu värnitsa vabrik põlemas.

kus“. Kuna hoones palju kergesti tuld võtvat ainet, levines tuli suure kiirusega laiali, nii et peagi terve vabrik seisis tules.

Värnitsavabriku sisseseade hävines täielikult. Seisma jäid kivimüürid. Värnitsa vabrikuga ühenduses seisev Moori mööblivabrik jäi tuletõrje kangelasliku töö tõttu terveks, samuti ka puu elumajad Tiigi tänava pool küljes.

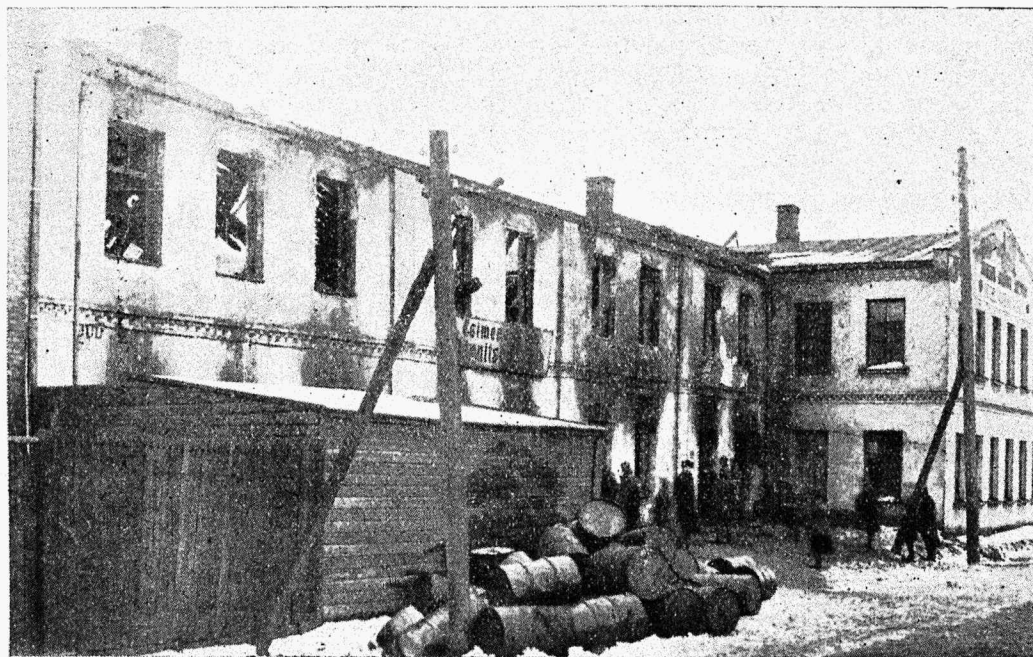
Tuletõrje lendsalk sai tulekahjust teate kell kolm 38 min. Silmapilk kihutasid kolm autopritsi kohale. Esimesest silmapilgust oli näha, et lendsalk

Ühisel jõul asuti võitlusesse leekidega. Pea tähelepanu pöörati värnitsa vabrikust kivi müüri lahutatud Moori mööblivabriku kaitsmisele.

Kustutusõõle tegi suuri takistusi vee puudus. Raudteejaama veevõrk ei suutnud anda tarvilikul määral vett. Seda hakkasid muretsema veeautod Tähe ja Riia tänava nurgalt veevärgi torustikust. Hiljem tulid raudtee liini mööda tulekahju koha lähedale kolm vedurit ja varustasid pritse veega. Veepuuduse tagajärjel tuli aina laienes, haarates enese alla hoone teise korra

ja selle pappkatuse. Kuna vabrik asus kivimajas, siis hoidsid kivimüürid tuleleeki enam vähem koos, kuid selle peale vaatamata tõusis taeva alla suur, ennenägematu suitsupilv, mis ulatas üle terve linna. All tuule asusid otsaga vastu vabrikut puukuurid, kus seisis õlikookide virnad ja turba hunikud. Neid püüti päästa, kuid veepuudus andis end tunda. Kuiv kuur võttis

Kuid õnneks selgus, et asi ei olnud nii tõsine, mees oli veerenud katust mööda edasi tulest eemale ja toodi redelil alla. Aurupritsi võimsad joad juhiti mööblivabrikule ja aida katusele. Veele jäi võit, maja nurk, mis oli võtnud juba tuld, päästeti, kuna aida külge üldse tuld ei lastud. Suur hädaoht oli möödas ja tuletõrje juhtide näodki läksid rõõmsamaks.

Tartu värnitsa vabriku hoone pärast tulekahju. Maja seina ääres asuv laudadest kuur on terveks jäänud.

varsti tuld ja leegitses küünlana. Ahned tulekeeled haarasid ka mõni meetri värnitsavabrikust eemal asuva kahekordse kiviaida järele, millel pappkatuse. Aidas või õieti selle keldris asus 330 vaati värnitsat, igas 6 puuda, kokku ligi 2000 puuda, mis tuldvõtmisel oleks võinud tekitada hiigla leekide mere ja ähvardada plahvatusega.

Sel kõige hädaohtlikumal silmapilgul astus tegevusesse auruprits, mis vett ammutas Saksa käsitöölise seltsi tiigist.

Korraks kadus mööblivabriku nurk tuleleekidesse, ühtlasi ka neli tuletõrjajat, kes töötasid katusel. Kolm neist said hüpata redelitele, üks aga kukkus ja kadus allolijate silmapiirilt. Ehmatuse hoog käis tuletõrjajatest läbi, kas ei kadunud kaasvõitleja tulemerre.

Värnitsa vabrikus oli tuli teinud aga oma töö. Lagi, põrand ja katus olid läbipõlenud ja sisselangenud, tuli leegitses rusudes edasi.

Kustutustööd jätkusid kuni kella kuueni. Lendsalk lahkus kell 1/210, kohale jäi ainult valve.

Tuli sai oma alguse värnitsakeedu katla ruumist. Värnitsat keedetakse igapäev. Katla kütmine algab kell 5. Katlasse mahub korraga 125 puuda tooresõli, mida kuumendatakse kuni 180 kraadini. Õnnetuse silmapilgul võis õli katlas olla 140 kraadini kuumendatud. Äkki lõi ahju suust hiigla tulesammas välja, nii järsku, et ruumis olevad töölised suure vaevaga suutsid põgeneda läbi akna.

Põlenud värnitsavabrik oli Gradusovi, Justschuki ja Rohti oma. Sisseade oli kinnitatud 6 miljoni sendi eest „Eesti Lloydis“. Peale selle olid kinnitatud linaseemne koogid, tooresõli, värnits ja linaseemne tagavarad

5,5 miljoni sendi eest „Eesti Lloydis“. Vabrikahoone oli Moori omandus ja 1½ miljoni eest kinnitatud „Polarises“.

Tules hävinesid: 1500 puuda õli ja värnitsat, 3 vagunit linaseemneid ja umbes 5 vagunit õlikooke.

Taani tuletõrjest.

Pea igal maal on tuletõrje olud isemoodi kujunenud ja vaevalt leiab kusagil teisel alal sarnast kirju-olekut kui tuletõrje organisatsioonides mitmesugustel maadel.

Taanimaal on linnades omavalitsuse tuletõrje, mida juhivad elukutselised asjatundjad tuletõrjujad. Taani tuletõrje ametkond on oma varustusega ja abinõudega küllalt rahul, kuna on tehniliste uuenduste muretsemisega täidetud nende küllalt kaugele minevad soovid.

Maal on aga Taani tuletõrje teisiti organiseeritud, kui meil. Ka maal on esimesel kohal omavalitsuse tuletõrje, kuid selle kõrval tegutseb veel eraettevõtte tuletõrje, kes töötab käsikäes kogukondadega. See eraettevõtte on aktsiaselts „Falck Redningskorps“, mille aktsiad on Falcki perekonna käes. Selle ettevõtte asutaja on keegi insener Falck, kes oma äri asutas sel ajal, kui tuletõrje asjandus Taanimaal veel õige vähe oli arenenud. „Falck'i Redningskorps“ saab sissetulekuid kinnituse seltside toetussummadest ja abirahadest omavalitsuse käest, mis teeb keskmiselt välja 20 öri aastas elaniku pealt. Väikeste omavalitsus üksuste ja Falcki korpuse koostöö näib väga rahuldav olevat. Falcki korpusel on peale kindlapalgaliste ametnikkude — tuletõrjujate, veel hulk mehi, keda nende hariliku ameti juurest tarbekorral abiks võetakse.

Vabatahtlikke tuletõrje ühinguid Taanimaal ei olegi olemas. Ainult Schlesvig-Holsteinis, mis ennemalt kuulus Saksamaa alla, on vabatahtlikke tuletõrjujaid leida pea igas linnas, ale-

vis ja külas. Need on ühinenud Liitu, mis kannab nime „Sonderjydisk frivillig Brandvaern“ (Lõuna Jüütima vahatahtlikud tuletõrjed), ja mida juhivad tuletõrje inspektor, kelle asukoht Haderslebeni linnas.

Peale selle on suuremates vabrikutes olemas elukutselised vabrikute tuletõrje komandod.

„Falck'i Redningskorpuse“ tuletõrje varustus ei olnud mõne aasta eest mitte kõige täielikum. Tehnikute ja tuletõrjujate peale surumisel on aga 8 aasta eest otsustatud tuletõrje varustuses põhjalikku uuendust läbi viia, mis nüüd võib olla juba lõpule on jõudnud. Mootor- ja käsipritse on küllaldaselt käepärast. Ka vabrikutel on küllalt pritse (iseäranis tooberpritse). Keemilisi tulekustutajaid on tähelepandavalt rohkesti. Viimasel ajal huvitatakse elavalt vahu tulekustutajate üle. Ka kaasi-tulekustutajad on teed leidnud Taanimaale.

Suurem hulk Taani tuletõrjetest tarvitab Saksa vabrikutes valmistatud varustust ja tuletõrje abinõusid. Falck'i Redningskorpusel on Prantsuse aparaadid ja varustus (de la Heye vabrikust).

Tuletõrje teadaandmise korraldused Taani linnades on kas Siemens-Halske ehk Erikssoni vabrikutest pärit.

Kõige huvitavam on aga see asjalugu et Taanimaal peale omavalitsuse tuletõrje töötab veel ärilisele alusele rajatud eraettevõtte — tuletõrje alal, see on sarnane harilikust normist kõrvale kaldumine, mida kusagil mujal leida pole.

Georg Washington tuletõrjuna.

Ameerikas olid ennerevolutsioonilisel ajajärgul mitmed Ameerika kuulsamad mehed vabatahtlikud tuletõrjujad. John Jay, Aron Burr ja Aleksander Hamilton kihutasid ringi pritsidega, samuti ka Georg Washington oli osav tuletõrjuja ja tundis suurt huvi pumpade vastu. Washington hakkas jooksma tulekahjudele juba poisikesena, kui ta elas oma vanemate juures Vernoni mäel. 18 aastasena oli ta juba Virginia tuletõrje departemendi liikmeks. Tema huvi jäi püsima ka revolutsiooni-aegsetel rahutustel. 1774 a. kui ta oli Philadelphias kontinentaal kongressil saadikuks, sai temale teatavaks, et teda on valitud auliikmeks uuesti asutatud Aleksandria tuletõrje ühingusse. Ta katkestas kohe omad mitmekesised saadiku ülesanded selleks, et tutvuneda lähemalt tulekustutamise abinõude tüüpidega, mida tarvitati Philadelphias. Aasta hiljem ostis ta Philadelphias väikese pritsi, mille kinkis Aleksandria tuletõrje ühingu.

Washington oma presidendiks olemise ajal pööras suurt tähelepanu New-Yorgi tuletõrje heale käekäigule.

Seda ei tõenda mitte ainult tolaegne tule hädaohu vastu võitlemiseks väljantud dokumentide suur arv, vaid ka see asjaolu, et teda valiti kesklinna tuletõrje auliikmeks. Kui olukord nõudis, sammus Washington ise pritsi taga ja kurjustas väga, kui teda tülitati kui presidenti, tuletõrjuja kohuste täitmisel. Tulles oma kodukohta Vernoni mäele tagasi, asus ta jälle tegevusse Aleksandria maakonna tuletõrjesse. 1799 a. mõni aasta enne surma, tagasisõidul Aleksandriasse, Washington peatas oma hobuse ühe tulekahju juures ja noomis kodanikke, kui nägi missuguse laiskusega mõned neist tulekahjul abi andsid. Hobuse seljast maha karates, hõiskas ta ühele hästi riietatud härraste salgale: „Teie kohus on sarnasel korral ka midagi teha! Tulge minu järele!“ Ja Washington oma kindrali mundris hakkas pumpama. Üllatunud kodanikud ruttasid temale appi ja mõni minut hiljem vana masin viskas sarnase tugeva joa üles, missugust varemalt ta „hanekael“ vaevalt näinud.

O. T. tõlge.

Narva Peetri vabatahtliku tuletõrje ühingu 1299. a. tegevusest.

Narva Peetri vabatahtlik tuletõrjeühing on asutatud 3. jaanuaril 1904. a. Läänud aasta 25. augustil pühitses selts oma 25 tegevusaastat. Tulekustutamise abinõudest on seltsil praegu autopritsi, mis Narva tööstuskoolis valmistatud, „Amag-Hilberti“ mootorpumbaga, mille veeanne 1000 ltr. minutis, mootorprits j. m. Seltsi lentsalk võttis osa autopritsiga Tallinnas 8. sept. 1929. a. korraldatud tuletõrje võistlustest, kus omandas veeandmise kiiruses kergekaalu autopritside liigis dipoolmi märkusega „hea“. Meeskond oli tegevuses läinud aastal 24 tulekahjul ühtekokku 724 mehega ja 2140 mtr. voolikutega. Vahiteenistust oli 363 korda, väljas oli 866

meest. Kõige enam vahiteenistustest, tulekahjust ja harjutustest 1928/29. a. võttis osa Joh. Niksman, kellele kui hoolsamale tuletõrjule kingiti autasuks hõbeuur. Liikmeid oli seltsil 1930. a. alul kokku 372; auliikmeid 13, tegevaid liikmeid 120, toetajaid-liikmeid 169, naisliikmeid 70. Juhatuses: esimees M. Eikermann, abi O. Kivimägi, laekur A. Annik, abi I. Ivanov, sekretär O. Tuisk, abi J. Taurafeldt, ülemvarahoidja ja majandusajaajaja J. Essenson, abivarahoidja K. Toro, peamees P. Leschkov, abi, I. Parre.

Selts pidas oma aasta peakoosolekut 2. märtsil depoo ruumes.

Voolikud.

Üks peabinõu tule vastu võitlemises on voolik. Voolikud on tuletõrjel tähtsamad ja väärtuslikumad materjalid, kuid sageli käiakse nendega ümber väga hooletumalt, nii et nad varakult vigastet saavad või hoopis kõlmatuks muutuvad. Piiramatu tarvitavusega voolikuid praegusel ajal ei ole. Tänapäev tarvitavad voolikud on valmistet kanepist ja linast, mõned neist on vastu pidavuse suurendamiseks seest kummeeritud. Voolikud on ühekordsed, kahekordsed, kolmekordsed.

Voolikute muretsemisel tuleb seda tähelepanna, et vabrikud kindlustaksid voolikutes kuni 15. atmosfääri rõhumielsele vastupanu. Imevoolikud on valmistet kummist, mitmekordse linase kattega.

Et voolikud on kallid ja et nad hooletu käsitlemise läbi saavad rikutud, siis on tingimata soovitatav, et iga tuletõrjuja teaks, kuidas tuleb nendega ümber käia.

Voolikute korrashoidmine nõuab palju hoolt. Et voolik kauem vastu peaks, peab ta kõige esmalt olema õieti kokkurullitud. Et voolikuid hoida vigastuste eest, tulevad nad rullida kokku kahekordselt ja rullimist alata keskelt.

Sellejuures tuleb aga tähelepanna, et peale poole tulev ots võetak lühem kui alumine, selleks et ühendajad ja vindi osad mitte ühetasaselt ei jookseks kahekordselt kokkurullitud vooliku peal. Niiviisi kokkurullitud voolik jookseb, kui ta vähese gi hooga saab maha visatud, libedasti ja kindlasti lahti ja sellejuures on vooliku keerdumine võimatu.

Vooliku asetamine tulekahjul nõuab rohket harjumist, aga ka ettevaatust ja teadmisi. Peasjalikult peab sellejuures tähelepanema, et vooliku juhtimine nii ruttu kui võimalik, ilma takistusteta ja rippuma jäämiseta sünniks.

Vooliku asetamine peab alati nii sündima, et vooliku rikkumine lagunenud müüriosa, katusesindli ehk muu sellesarnase eseme läbi kõrvaldatud oleks. Vooliku asetamisel peab kindlasti hoiduma äkiliste pöörete ja keerude eest, mille läbi tekivad teravad nurgad, mis toovad kaasa vooliku lõhkemise. Veerõhumise all olevat voolikut ei või üle karedate kivide, liivase tee ega üle müüri tõmmata. Parem kutsutagu abiks mõned seltsimehed ehk hädakorral ka eraisikud ja tõstetagu nende abil voolik kas edasi või tagasi. Veel tuleb tulekahju juures tähelepanna, et voolik ei puutuks kokku tulise vedelikuga, samuti ei või voolikut panna tulise prügi peale ega leegitsevate ehk põlevate asjade lähedusse.

Iga voolik, mis oli tarvitusel tulekahju ehk harjutuste juures, tuleb puhastada ja siis järeleproovida, kas ta on kõigiti korras, et oleks kindel teadmine, et iga voolikut, mis seisab depoons ehk sõiduriista peal, võib igal ajal kasutada tulekahju juures.

Puhastamine sünnib kõige paremini nii, et märg ja määrdinud voolik pannakse kõige pealt suurde nõusse ja pestakse hoolega veega puhtaks, vooliku külge jäänud mustusest ja liivast. Kui on pritsiga antud mudast vett, siis tuleb tarvitusel olnud voolik ka seestpoolt veega läbi loputada. Vooliku puhastamise juures ei tohi mingil tingimusel tarvitada metall harju ega luudasid. Pärast puhastamist tuleb voolik riputada kuivama kas õppetorni, ehk kui seda pole, siis kusagile kõrgele müürile või trepikotta. Kui voolikut väljas kuivatatakse tuleb hoida märga voolikut palava päikese eest, sest selle läbi saab vooliku kude rikutud. Kui voolik on kuiv, tuleb ta jälle hoolega kokku rullida.

Läti tuletõrje ajakirjast.

Võrumaa tuletõrje ühingud said toetust.

Võru maavalitsus määras Võrumaa tuletõrje ühingutele toetusraha tuletõrje abinõude muretsemiseks 1200 krooni. Võrumaal on 37 tuletõrje ühingat, nen-

dest 36 maal. Maa ühingutel on kokku 35 käsipritsi ja 9 tooberpritsi, redeleid 27, voolikuid 773 meetrit. Nagu neist arvudest näha, on Võrumaa tuletõrje ühingute varustus kaunis kehv ja on neile toetust hädasti vaja.

Berliini tuletõrje aasta aruandest.

Hiljuti ilmunud Berliini tuletõrje aastaaruandest, 1 apr. 1928 a. kuni 21 märtsini 1929 a., võtame meie järgmised üksikasjad:

Berliini tuletõrje asjandust juhib nõukogu, mis koosneb 3 magistraadi, 2 ringkonnaameti, 11 linnavalikogu ja 5 kodanikkude esitajast. Temale allub tuletõrje keskamet, mida juhib ülemdirektor. Tuletõrje keskametil on 8 osakonda: I osakond: tulekaitse, valve ja tulekustutuse taktika; II osakond: tuletõrje ärahoidmine, materjali proovimiste ja katsete korraldamine. III osakond: tehnika, pritside ja igasuguste materjalide ning abinõude muretsemine, ja nende korrashoidmine. IV osakond: telegraaf, tuletõrje signalisatsioon; V valitsuseosakond: asjaajamine nõukoguga ja linna valitsusega, raha asjad, j.n.e. VI osakond: veemuretsemine, hüdrantide, veetorustiku ja reservuaride ehitamine; VII osakond: teenistuse juhtimine ja harjutamiskorraldused; VIII osakond: teenistusse võetud ametnikkude väljaõpe ja teenistusolevate ametnikkude harjutamine.

Isiklik koosseis.

Tuletõrje ülesannete läbiviimiseks on: ülemdirektor, 7 direktori, 10 ülemehitusnõunikku, 13 ehitusnõunikku, 3 tuletõrje inseneri, 1 administratiivinspektor, 2 tuletõrje inspektori, 43 ülembrandmeistrit, 295 brandmeistrit, 845 vanemtuletõrjujat ja 672 tuletõrjujat.

Brandmeistri kursused võimaldavad ülemtuletõrjujail endid tuletõrje eksamiteks ettevalmistada.

Tuletõrje riistade park.

21 märtsil 1929 a. oli olemas 221 autot ja autopritsi. Autopritside arvu kasvamine on suurendanud ka sõitvat personaali. Eriti otstarbekohased autopritsid on muretsetud Berliini vabatahtlikule tuletõrjele. 63 vabatahtlikust tuletõrjest on nüüd 29 autopritsidega varustatud.

Voolikud.

Tarviliku voolikute materjalide muretsemiseks ja korrashoiuks on olemas voolikute kesktöökoda, mis muretseb

tarvilikud voolikud ja materjalid, ning jagab neid 5 voolikutöökojale välja.

Survevoolikud jagatakse läbimõeldult nelja gruppi (A — D-ni). Läbimõõt on A-voolikuil 110 mm., B-voolikuil 75 mm., C-voolikuil 45 mm. ja D-voolikuil 25 mm. Üldse oli 31 märtsil 1929 a. B-survevoolikuid (à 20 m.) 1415 ja C-survevoolikuid (à 15 m.) 5151. Nende kogupikkus oli 105,565 km.

Neile lisaks tuli veel A-imevoolikuid 448, B-imevoolikuid 212, A-täitevoolikuid 78 ja B-täitevoolikuid 27 tükki.

Tulekahju teatekohad ja telefonid.

31. märtsil 1929. a. oli tulekahju teatekohti 1645, millest 869 avalikud.

31. märtsil 1929. a. oli kogu linnas 22.442 avalikku hüdranti ja erakruntidel 4875 hüdranti. Siiatulevad veel lisaks 941 avalikku ja 89 era tulekustutuskaevu.

Alarimeerimine.

1. aprillist 1928. kuni 31. märtsini 1929. a. on tuletõrjet alarimeeritud: suurte tulikahjude puhul 343, keskmiste tulikahjude puhul 821 ja väikeste tulekahjude puhul 3597 korda. Peale selle on alarimeeritud korstnapõlemistel 292 korda, asjatult 1443 ja kuritahtlikult 539 korda. Üldse alarimeeriti tuletõrjet 14.104 korda.

Tuletõrje postidel teatrites oli päevas 24 brandmeistrit ja 90 tuletõrjujat. Peale nende postide olid tuletõrjel postid võistlustel, spordi pidustustel, tsirkustes j.n.e. Üldse kulus ära brandmeistritel 479 päeva ja tuletõrjujail 1997 päeva.

Tuletõrje kulud.

Tuletõrje tarvidusteks andis keskvalitsus välja 15.276.010 riigi marka.

Pritside ja tuletõrje abinõude muretsemiseks anti välja 536.000, telegraafi sisseseade täiendamisele 650.000 ja uutele hüdrantidele 70.000 riigi marka.

Palkadeks kulutati 9.126.430 riigi marka. Pensionideks vanade ametnikkudele ja toetusteks surnud ametnikkude perekondadele 2.787.300 riigi marka. Neile väljaminekuile seltsib veel ringkondade ametnikkude kulud vabatahtlikule tuletõrjele 847.200 riigimarga suuruses.

Uued registreeritud vabatahtlikud tulet. ühingud.

1. Imastu vabatahtlik tuletõrje ühing, juhatuse asukoht Imastus, Virumaal, registreeritud 9. jaan. s. a.
2. Kärkla valla vabatahtlik tuletõrje ühing, juhatuse asukoht Kärklas, Saaremaal, registreeritud 24. jaan. s. a.
3. Mädapapa vabatahtlik tuletõrje ühing, juhatuse asukoht Mädapapa asunduses, Virumaal, registreeritud 29. jaanuaril s. a.
4. Pärಿಸpea vabatahtlik tuletõrje ühing, juhatuse asukoht Pärಿಸpea külas, Harjumaal, registreeritud 29. jaanuaril s. a.
5. Rake vabatahtlik tuletõrje ühing „Ühendus“, juhatuse asukoht Rakes, Järvamaal, registreeritud 4. veebr. s. a. (Uesti registreeritud.)
6. Hellenurme vabatahtlik tuletõrje ühing, juhatuse asukoht Hellenurme vallas, Tartumaal, registreeritud 13. veebruaril s. a.
7. Suislepa vabatahtlik tuletõrje ühing, juhatuse asukoht Vana-Suislepa vallas, Viljandimaal, registreeritud 13. veebruaril s. a.

Tuletõrje Liidu protsess Tallinna Vabatahtliku Tuletõrje Ühingu.

Tuletõrje Liidu aasta peakoosolekul, 27. juulil 1924 aastal, otsustati ärapidada igal aastal üleriikline tuletõrje päev rahakorjandusega tuletõrje heaks. Ühtlasi otsustati, et korjandusest saadud sissetulekust tuleb mitte vähem kui 10%, anda Tuletõrje Liidu kasutada. See otsus tehti ühel häälel.

Kõik tuletõrje ühingud täitsid täpselt seda Liidu peakoosoleku otsust ja maksid korralikult tuletõrje päeval toimepandud rahakorjandusest 10% Liidu kassasse.

Tallinna vabatahtlik tuletõrje ühing ja Noortemeeste tuletõrje ühing jätsid aga 1926 a. korjandusest saadud summast 10% Liidule tasumata. Kõik Liidu juhatuse meeletuletused jäid tagajärjeta. Liidu juhatus kandis asja ette Liidu peakoosolekule. Liidu peakoosolek otsustas 12. juunil 1927 a., et asi tuleb anda kohtu kätte.

Liidu peakoosoleku otsust täites, pööras Liidu juhatus palvega kohtu poole, et saaks nendelt ühingutelt välj nõutud Liidu kasuks, peakoosolekul

vastu võetud otsuse järele — 10% korjandusest saadud sissetulekutest. Noortemeeste ühingu kohta on otsus juba seadusejõusse astunud ja asi lahendatakse kõige lähemal ajal.

Tallinna vabatahtliku tuletõrje ühingult nõudis Tuletõrje Liit 1926 a. korjanduse protsente 540,38 krooni ja 1927 a. protsente 753,30 krooni, kokku 1293 krooni 68 senti. Rahukogu rahuldas Liidu nõudmise ja mõistis välja Tallinna ühingult nõutud summa ühes 6%, kohtu lõivuga ja kohtukuludega. Selle otsuse kinnitas ka kohtupalat, Tallinna vabatahtlik tuletõrje ühing andis riigikohtule kassatsiooni kaebtuse, milles palus tühistada kohtu palati otsust. Kassatsiooni kaebtus tuli riigikohtus läbivaatamisele 13. märtsil s. a.

Riigikohus otsustas Tallinna vabatahtliku tuletõrje ühingu kassatsiooni kaebtuse jätta tähelepanemata.

Protsessi lõppemisega peaksid olema nüüd ka lõpulikult likvideeritud need arusaamatused, mis tekkisid ühenduses selle asjaga Liidu ja ülalnimetatud ühingute vahel.

Kroonika.

Tuletõrje ühing Sondasse.

Pühapäeval, 2. märtsil, peeti Sonda algkooli ruumes vabatahtliku tuletõrje ühingu asutamise koosolekut.

Asjast huvitatuid oli rohkesti tulnud kokku. Uue ühingu esimeheks valiti A. Vihtmann, peameheks A. Sarv, tema abiks V. Adams, varahoidjaks Veisbach, laekahoidjaks K. Rotman.

Revisjoni komisjoni valiti A. Pedakaar, A. Järv ja H. Evert.

Juhatuse hooleks jäi käesoleva aasta eelarve kokkuseadmine ja ühinguile tarvilikkude tulekustutusabinõude muretsemise võimaluste leidmine. Kuni 1. juuniks tuleb selleks siis uus peakoosolek kokku.

Tuletõrje Voltvetis.

16. veebr. pidas kohalik tuletõrje ühing oma aastakoosolekut. Liikmeid oli ilmunud rohkesti. Liisu läbi juhatusest väljalangenud P. Pikkuri ja R. Jende asemele valiti uuteks juhatuse liikmeteks J. Päri ja J. Peterson, juhatuse liikme kandidaadiks J. Raun.

Ühing on võitnud rahva seas sooja poolehoidu, mida näitab juba seegi, et ühingu komando koosneb 90 mehest. Majandusliselt on ühing olnud väga õnnelik. Aasta jooksul on ühingul sissetulekuid olnud üle 1400 krooni, mis võimaldas muretseta kaks käsipritsi ja täiendada muidki tulekustutusabinõusid. Kui läinud aasta 1. jaanuaril oli ühingul kassas vaevalt 7 krooni, siis võis ta selleks aastaks jätta üle 300 krooni kassasse.

Kui ühingu kasuks edaspidi ka sarnase püsivuse, armastuse ja ennastalgavusega töötatakse, siis on ühingu häa tulevik kindlustatud.

Toila tuletõrje ühingu peakoosolek.

2. märtsil pidas Toila vabat. tuletõrje ühing omas majas üldkoosolekut. Koos oli üle neljakümne liikme. Koosolekut juhatas hra K. Ott, protokoleeris hra A. Gabriel.

Võeti vastu eelmise aasta aruanne ja k. a. eelarve. Juhatuse esimeheks valiti hra K. Sarap, varahoidjaks hra A. Palmberg ja juhatuse koosseisu täi-

enduseks hra A. Heint. Ühingu põhikiri võeti Tuletõrje Liidu muudetud kavandi järgi vastu ja moodustati komisjon, kes põhikirja esitab vallavalitsusele seaduses ettenähtud korras registreerimiseks siseministeeriumis.

Revisjoni-komisjoni valiti hrad A. Otto, H. Verberg ja S. Leufeldt.

Lätis on vaja valitsuse luba, et kanda välismaa au- ja hoolsusmärke.

Läti tuletõrje ajakirjast „Ugunsdzēsējs“ nr 2. on näha, et valitsus 10. jaanuaril s. a. on lubanud vastuvõtta ja kanda Aleksander Petersonil, Jan Krasinsil, ja Paul Grossmannil Eesti tuletõrje hoolsusmärke, mis neile Läti tuletõrje tegelastele annetati Eesti Tuletõrje Liidu poolt.

Narva linna tuletõrje tegevusest 1929 a.

Narva linna vabatahtlik tuletõrje ühing on aastajooksul püüdnud võimalust mööda täiendada oma tuletõrje abinõusid. Osteti uus mootorprits, remonteeriti autopritsi, mis sai Siivertsis saeveski põlemisel tublisti kannatada, samuti tehti seltsi maja juures tarvilik remont, komandole muretseti vormiriideid jne. Varandust on ühingul praegu 573,556 krooni 32 s. väärtuses.

Sissetulekuid on saadud pidudest, loteriidest, liikmemaksudest, korjandustest ja toetussummades linna valitsuse ja pankade poolt.

Ühingul on praegu 300 liiget.

Jõhvi vabatahtliku tuletõrje ühingu aasta koosolek.

Pühapäeval, 9. märtsil, pidas Jõhvi vtü. oma aasta koosolekut. Võeti vastu 1929 a. aruanne 2693 kr. 01 s. tasakaalus ja kinnitati 1930 a. eelarve 5600 krooni suuruses.

Ühingu esimehe valimisel seati üles kandidaatideks senine esimees T. Käbin ja uueks N. Vildenau. Hääletamisel sai Käbin rohkem hääli ja valiti tagasi. Liisu läbi välja langenud juhatuse liikmete asemel valiti V. Abelov (endine) ja H. Rooks (uus).

Revisjoni komisjoni valiti R. Kala, Köhler, Ausland, Kordi ja Pant.

Türi tuletõrje saab tankauto.

Türi vabatahtlik tuletõrje ühing otsustas oma viimasel peakoosolekul muretseda ajakohane tankauto. Juhatuse poolt ette nähtud summa 115 krooni aastapäeva pühitsemise kuludeks, otsustati määrata uue tankauto fondi heaks. Igatahes samm, mis tähelepanu väärrib ja näitab, et türilastel on rohkem südame peal korralik tuletõrje varustamine ajakohaste abinõudega, kui pidustused.

Võru vabatahtlik tuletõrje ühing

pidas 9. märtsil aasta koosolekut, millest osavõtt haruldaselt elav. Koosolekul valitses asjalik ja üksmeelne töö meeleolu. Aruanne ja tegevuskava võeti vastu ning valiti tagasi endine juhatus.

Eesoleval suvel kavatsetakse korraldada Võrus Üleriiklise Eesti Tuletõrje Liidu koosolekut, millest tuletõrjujad osavõtavad üle maa. Sel puhul korraldatakse Võrus suuremaid pidustusi, millele kava kokkuseadmine praegu käsil.

Valga tuletõrje edusammud.

Pühapäeval, 2. märtsil pidas Valga tuletõrje ühing oma aasta peakoosolekut. Kinnitati möödunud aasta tegevuse ja kassa aruanded. Peameheks valiti endine A. Evertson ja tema abiks samuti endine H. Kruustükk tagasi. Samuti valiti ametivanuse läbi välja langenud juhatuse liikmed Dr. J. Müllerson ja K. Rode tagasi, kuna uuteks liikmeteks said Amos ja Königsberg.

Ühingul on kavatsus osta ühte suurt veetünni, autopritsi ja uusi voolikuid. Selleks on kassas juba olemas 700.000 senti ümber. Samuti otsustati pritsimajale peale ehitada teine kord. Eelarve võeti vastu 1.300.000 s. suuruses.

Kanepi vab. tulet. ühingu peakoosolek.

Kanepi vab. tuletõrje ühing pidas 23. veebr. oma aasta peakoosolekut. Võeti vastu seltsi kassa aruanne 1200

kr. 54 s. ja 1930. a. eelarve 2200 kr. peal tasakaalus. Suuremaks sissetulekuks on ettenähtud: pidudest ja õllepoest 1250 kr., korjandustest ja näitemüügist 250 kr., omavalitsuse toetusest 150 kr. 1929. a. lõpuks oli ühingul liikumata varandust 2614 kr. 60 s. ja liikuvat varandust 2631 kr. 55 s. eest.

Juhatusesse valiti: esimeheks J. Parv, abiks K. Reitkam, peameheks K. Edesi, abiks A. Kool, varahoidjaks P. Jürgenson, abiks E. Vaher, laekahoidjaks A. Matern, tema abiks R. Kangro, sekretäriks A. Leib, abiks E. Meier, ametita juhatuse liikmeks R. Kool. Liikmemaksuks määrati tegevliikmetele 50 senti ja toetajatele liikmetele 1 kr.

Paldiski linna tuletõrje ühing

kuulub nende linna tuletõrjete hulka, kellel oma seltsimaja olemas. Välimuselt meeldiv 2 kordne hoone torniga, milles asub ajanäitaja ainus avalik kell Paldiskis. Seltsimaja teisel korral on suur saal, kus korraldatakse koosolekuid ja pidusid. Alumisel korral ruumikas pritsi kuur või depoo. Seal seisavad: Rosenbaueri mootorprits, 3 käsipritsi, 1 veeandmise pump, redeli vanker ja veevaadid 2 rat. vankritel. Vett saab kaevudest ja läbi linna jooksvast kinnisest kraavist. Linna uulitsad on laiad ja sirged, hooned üksildased ja aedadega piiratud nii et suurt tulehädadahtu karta ei ole.

Tänuavaldus.

Võimaluse puudusel kõikidele lugupeetud kaasvõitlejatele tuletõrje alal Eestis ja välismaal isiklikult kätt pigistada nende südant liigutavate õnnesoovide eest, mis minule niirohkkest üleantud minu 25 a. peamehe juubeli puhul, palun sel teel vastu võtta minu südamliku tänu ja töotust edasi töötada, kuni jõudu jätkub, minule armsaks saanud tööpõllul, Jumala auks ja ligemise kaitseks.

Kõige suurema lugupidamisega

Tallinn,
25. II. 1930.

A. Pirker.

Belgia Tuletõrje Liit kutsub Eesti tuletõrjujaid Belgiasse külla.

Kuningliku Belgia Tuletõrje Liidu keskkomitee saatis välisministeeriumi kaudu kirja Eesti Tuletõrje Liidule, millega palutakse Eesti tuletõrjujaid osavõtta Belgia Tuletõrje Liidu aasta-koosolekust ja koosviibimistest, mis peetakse Spas 21.—23. juunil s. a.

Samal ajal on Belgias kaks suurt rahvusvahelist näitust, mida korraldab Belgia valitsus Belgia 100. a. iseseisvuse puhul. Antwerpenis korraldatakse asumaade, mereasjanduse ja Flaami kunstinäitus. Tööstuse linnas Liéges suurtööstuse, Valloni kunsti näitus. Näituste külastamine võiks huvitada võõraid.

Belgia Tuletõrje Liit palub ühtlasi teatada, keda oma delegaatidest ja missuguses järjekorras sooviks Eesti Tuletõrje Liit esitada Belgia Tuletõrje Liidu auliikmeks nimetamiseks. Reegliks oleks sellejuures, et esikorras tuleksid ametlikud delegaadid, arvult kolm.

See on väga austav küllakutse, mis osaks saanud Eesti tuletõrjujatele. Belgia on vana kultuura maa ja meil on õpetlik ning soovitav tutvuneda põlise Lääne Euroopa kultuuriga ja ühendusesse astuda Lääne Euroopa tuletõrjega. Sellepärast on soovitav, et see lahke kutse vastu võetakse ja Eesti Tuletõrje Liit sinna oma esitajad saadaks. Peale Liidu ametlikkude esitajate võivad ka kõik teised tuletõrjujad kel see võimalik on, suvel külastada Belgiat, see on huvitav ja õpetlik reis igale ühele.

Korterite ja söögi asjus tuleb pöörata otsekohe Spa tuletõrje peamehe poole. Tema aadress: M-r Capetain Ledin, comandant le Corps des Sapeurs Pompiers Spa.

Belgia Tuletõrje Liidu peasekretäri mr. Paul Dauby aadress: Avenue Paul Deschanel, Schaerbeek Bruxelles.

Salla tuletõrje tegevusest.

9. märtsil s. a. käis tuletõrje instruktor A. Pirker Salla tuletõrje ühingu vaatamas.

Ühingul on oma seltsimaja, kuid see on lagunemas, osa katust ja lage on sisse kukkunud, seinad viltu vajunud, puuduvad osa aknaid ja uksi. Selles

lahtises ukseta ja akendeta ruumis seisis ilma järelvalveta 4 rattalisel vankril tuletõrje prits ilma õhukatlata ja voolikuta, (need on varahoidja juures hoiul).

Selgus, et juhatus on tegevuseta, olla valitud uued liikmed, kes ei tahtvat ametit vastu võtta.

Tuletõrje liikmete kokkukutsumiseks korraldas instruktor ootamata häire. Signaal anti välja kell 1/412 päeva ja 10 min. hiljem ilmus esimene prits oma meeskonnaga, teised pritsid kogusid 3/4 tunni jooksul ümbruskonnast kuni 8 klm. kauguselt. Ilmusid 6 pritsi jaoks konda, kuna 2 pritsi jäid ilmumata, üks veoabinõude puudusel ja teisele ei saanud signaali anda kauguse tõttu. Pritsid olid korras, kuid voolikuid oli vähe, igal pritsil ainult 1 imev ja 1 surve voolik. Meeskonnast olid ilmunud 65 meest.

Pärast häiret korraldas instruktor meeskonnale õppuse vallamajas ja andis juhatus kiiremaks töötamiseks tulekahjudel ja tööriistade korrashoidmiseks.

Instruktor soovitas kiires korras peakoosoleku kokkukutsuda.

Salla tuletõrje ühing on üks suurematest maaseltsidest ja temal on kasutada 8 käsipritsi, nendest on 2 oma ja 6 valla kinnitus seltsi omad.

Tuleõnnetus Suure-Jaani tuletõrje ühingu pritsimajas.

Pühapäeval, 16. märtsil, peale tuletõrje ühingu peakoosolekut, pidi olema kino etendus. Kinoaparaadi ruumis hakati üht filmi ümber kerima. Ruumis viibisid kinoomanik Männik ja kolm kõrvalist isikut. Kohalik meier oli põleva paberossi otsa visanud kogemata filmi lindile, mis kohe põlema plahvatas. Tuld võtsid ka tapeedid ja hädaoht levines kiirelt. Film visati kohe ruumist välja sellejuures said kergemaid tulehaavu kinoomanik ja kooliõpetaja Kondas.

Osa tuletõrjujaid viibisid veel saalis ja asusid kohe tulekustutamisele. Mootorprits viidi järve ääre, kuid see osutus üleliigseks, tuli kustutati ämbrite abil.

Tuletõrje kahju umbes 500 krooni. Kinoomanikul hävines film ja kinoaparaat.

Ja seda kõik hooletult maha visatud paberossi otsa läbi.

Üleriiklise Tuletõrjeliidu väljaandel on ilmunud ja saadaval
Liidu laos Tallinnas, Pikk tän. nr. 43.

Tuletõrjuja
käsiraamat

Koostanud A. Pirker.

415 lhk. Hind 125 senti, postiga 140 ja
lunamaksuga 160 senti.

Tuleõnnetuste
põhjused ja nende
ärahoidmine.

Suurel arvul tellides 5 senti eks.

Tähelepanuks

tuletõrje ühingutele.

Käsipritse

mitmesuguses suuruses on alati saada
Liidu laos, Tallinnas, Pikk tän. nr. 43

hinnaga

Kr. 450.— ja 550.—

Voolikud tulevad eraldi muret-
seda, neid pritsiga kaasa ei anta.

Hinnakiri

Üleriiklise tuletõrjeliidu laos olevate tuletõrje-
abinõude kohta.

Lao asukoht: Tallinnas, Pikk t. 43. Telefoni nr. 5-79.

N I M E T U S	Hind kr.	N I M E T U S	Hind kr.
Adjutandi-paelad, suured . . . tk.	11.—	Signaal-pasunad, suured 42 cm. tk.	5.25
Faklid, petroleumi, vasest . . . "	5.50	" " 14 cm. . . . "	1.50,
Hüdropult vasest . . . . . "	30. ja 40.—	" " 17 cm. . . . "	1.80—2.
" plekist . . . . . "	12.50	" " 180/mm. 2 hääl . . . "	4.25
Isoleer-tangid . . . . . "	2.50	Tulekahju teatamiskoha sildid . . . "	1.50
Karabiiner suur . . . . . "	4.25	Turva prits Nr. 4 (hüdropult) plek . . . "	40.—
" keskmine . . . . . "	2.50 ja 3.50	Tärnid, pagunid, suured, kullat. . . . "	—50
" väike . . . . . "	—90	" väikesed, hõbet. . . . . "	—35
Karguprits . . . . . "	60.—	" jaoskonna I—V, R. W. . . . . "	—28
Kiivrid meeskonnale . . . . . "	11.50	Auto-märgid . . . . . "	—60
" ronijatele . . . . . "	13.—	Tõrvikud . . . . . "	—85
" ülematele . . . . . "	17.—	Veetorujuhe 2" vindiga ehk Storz . . . . "	20.—
" peamehele . . . . . "	18.—	" 2 1/2 Storz . . . . . "	22.—
Kiivri embleem . . . . . "	2.—	Voolikud-spiraal 38 mm (1 1/2) meet. . . . "	7.—
" roset . . . . . "	.50	" " 44 " (1 3/4) " . . . . . "	8.—
Kirves, paraadi . . . . . "	20.—25.—	" " 52 " (2) " . . . . . "	8.50
" töömehe, varreta . . . . . "	3.50	" " 57 " (2 1/4) " . . . . . "	9.—
Kirve-tupp nahast . . . . . "		" " 63 " (2 1/2) " . . . . . "	13.—
" vask . . . . . "	2.25	" " 74 " (3) " . . . . . "	16.—
Kukla-kaitsed . . . . . "	4.—	" " 88 " (3 1/2) " . . . . . "	18.—
Kummirõngad 2" . . . . . "	2.50	" väljaviske . . . . . "	
" 2 1/2 . . . . . "	—20	" 32 mm (1 1/4) . . . . . "	1.50
" 3" . . . . . "	—25	" 38 " (1 1/2) . . . . . "	1.70
Käesidemed juhatusel liikmetele . . . . . "	—35	" 44 " (1 3/4) . . . . . "	1.90
Lipuvarda kullatud otsad . . . . . "	20.—22.—	" 52 " (2") kuni 12 atm. . . . . "	2.—
Mundri-nööbid suured — kullatud . . . . . "	20.—25.—	" 52 " (2") " 25 atm. . . . . "	2.10
" " — kuldamata . . . . . "	—10	" 57 " (2 1/4) " 12 " . . . . . "	2.40
" " väiksed — kullatud . . . . . "	—8	" 63 " (2 1/2) " 12 " . . . . . "	2.50
Rinnamärgid väiksed, kuld ja hõbe . . . . . "	—75	" 70 " (2 3/4) kuni 25 atm. . . . . "	2.75
Liidu-märgid, hõbetatud, ... "		" 74 " (3") " 12 " . . . . . "	3.00
" juhatusel liikmetele . . . . . "	1.50	Vooliku parand. nööbid, vasest tk. . . . . "	—30
" bronks, lihtliikmetele . . . . . "	1.50	" riie . . . . . meeter	1.50
Teenistus-märgid, kõik aastad . . . . . "	1.50	" lappim. klam. 38 mm (1 1/2") tk. . . . . "	—90
Hoolsusmärk, kõrgem . . . . . "	50.—	" " 44 " (1 3/4") " . . . . . "	1.—
" I. klassi rist . . . . . "	8.—	" " 52 " (2") " . . . . . "	1.10
" II. hõbe . . . . . "	6.50	" " 63 " (2 1/2") " . . . . . "	1.25
" III. . . . . "	6.—	Vööd meeskonnale . . . . . tk.	4.25
Medal, kuld . . . . . "	5.—	" " voodriga . . . . . tk.	6.—
" hõbe . . . . . "	4.50	" voodri ja rõngaga . . . . . tk.	10.—
Mütsi-märgid, kullatud . . . . . "	—40	Vöö-riie . . . . . meeter	1.50
Nöörid ronijatele . . . . . "	8.50	Vöö-rõngad vask . . . . . tk.	3.75
Nöörredel 8 sülda . . . . . "	55.—	Ämbrid-puldaniist . . . . . "	3.25
Pootshaagid . . . . . "	2.40	Ühend. vindiga 32 mm (1 1/4) . . . . . "	7.50
" harulised . . . . . "	6.—	" " 38 " (1 1/2) . . . . . "	7.75
		" " 44 " (1 3/4) . . . . . "	8.—
		" " 52 " (2") . . . . . "	8.50
		" " 52 " (2") Storz . . . . . "	8.—
		" " 63 " (2 1/2) " . . . . . "	12.50
		" " 74 " (3") " . . . . . "	19.—
		Korjamise karbid . . . . . "	1.—

Ostu juures tuleb ettenäidata seltsi poolt väljaantud volitus, sest laost võõrastele ei müüda.